

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6

Fylke: Nordland

Tilleggs-spørsmål.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Nord-Rana

Emne: Folkelege Musikkinstrument

Bygdelag: Alteren kræds

Oppskr. av: Anders Forsmo

Gard:

(adresse): Granmo, Båsmo

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Gamle kvinner og menn

70-80 år, bønder

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- Sp. 1. Lurer rullet sammen av olderbork har så vitt en vet ikke vært almindelige, men en kjenner til at slike har vært i bruk på enkelte gårder. De har så vitt en veit ikke vært utstyrt med noe serskilt lydskapende ved munningsenden uten om at denne var svært tynn. Slike lurere var tildels brukt å blåse hjem slåttefolka til måltidene.
- Sp. 2. Ord som halme og harppe er ikke kjendt. Det vanlige ord for lurere er "skoglur".
- Sp. 3. I gammel tid, det vil si før århundredskiftet var barneleker nesten ukjente, enkelte hadde som rangler små sten tredd på en snor, og så ble det laget filledukker som barna lekte med.
- Sp. 4. En har kjendt til forskjellige måter å ~~X~~ få frem lyder og smell på, og til dette har en brukt følgende midler som folk ennå husker eller kjenner til: En kunne ta et av de lange smale blade på bygg, havre eller av en eller annen gressart som hadde lignende blade, legge begge henderne sammen og strekke bladet ut mellom begge tommelfingrene og så blåste ~~en~~ kraftig på bladet gjennom den spalte som det ble mellom tomlene, det oppsto da en skarp lyd. Så hadde en blomsterklokkene av engsmellen som en la i den ene flate hånden, når en da slo hart til med den andre ble det en kraftig smell. Aa blåse luft i papirposer og slå til så det ble en kraftig smell har vært meget brukt. Det har også vært bruk å legge fyrstikker på en gjenstand av jern og så slå med en hammer på tandsatsen slik at det smalt. Så var det vanlig å blåse i blomsten til då (Galeópsis) I sevjetiden om våren var det vanlig at gjeterguttene laget sig små fløiter av selje som de blåste i. Det var alm. utbret tro at det ble regn når det ble blåst i slike fløiter, og var ikke regn ønskelig ble ofte barna advaret mot å blåse. Og så var det brukt å blåse i halsen på tomme flasker.
- Sp. 5 X Serlige lyder for å drive bort onde ånder eller hindre sykdom og ulykker er ikke kjendt.